

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(privind forma electronică a mandatului avocatului)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul de <i>Lege pentru modificarea unor acte normative (privind forma electronică a mandatului avocatului)</i> a fost elaborat de către Ministerul Justiției, la propunerea Uniunii Avocaților din Republica Moldova.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite
Conform <i>Programului de activitate al Guvernului, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 28/2023</i>, unul din obiectivele fundamentale ale Guvernului constă în extinderea serviciilor de calitate, inclusiv a celor digitale, pentru diasporă și integrarea diasporei în viața economică¹. Potrivit informațiilor prezentate de către Comisia Electorală Centrală, la alegerile prezidențiale din anul 2020 la secțiile de vot constituite în afara Republicii Moldova au votat 263.177 cetățeni, iar la turul II al alegerilor prezidențiale din anul 2024, numărul votanților a constituit 329.775 cetățeni. Pornind de la aceste informații statistice, concluzionăm că numărul cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării este unul extrem de mare și, inevitabil multe din aceste persoane au nevoie de asistență juridică în vederea soluționării mai multor probleme care ar putea să apară pe teritoriul Republicii Moldova. Astfel, elaborarea acestui proiect are drept scop simplificarea procedurii de contractare a serviciilor de asistență juridică la distanță, prin reglementarea formei electronice a mandatului avocatului. În conformitate cu art. 40 alin. (1) din <i>Legea nr. 124/2022 privind identificarea electronică și serviciile de încredere</i> (în continuare – <i>Legea 124/2022</i>) documentul electronic semnat cu semnătură electronică calificată este asimilat, după efectele acestuia, cu documentul similar pe suport de hârtie, semnat cu semnătură olografă. În acest sens, potrivit normei date, contractul de asistență juridică poate fi semnat între avocat, sau după caz, între avocatul stagiar și client cu ajutorul semnăturii electronice calificate, însă <i>Legea 1260/2002 cu privire la avocatură</i> nu reglementează forma electronică a mandatului avocatului, iar conform <i>Hotărârii Guvernului nr. 158/2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar</i>, formularul mandatului avocatului și al avocatului stagiar trebuie imprimat pe suport de hârtie cu aplicarea ștampilei avocatului. La fel, se constată că, atât legislația procesual civilă și procesual penală, cât și alte legi, nu reglementează forma electronică a mandatului avocatului, acestea nefiind aduse în concordanță cu <i>Legea nr. 124/2022</i>, care facilitează circulația documentelor electronice, inclusiv a mandatului avocatului semnat cu semnătură electronică calificată.

¹ https://gov.md/sites/default/files/document/attachments/program_de_guv-final_ro.pdf

Astfel, potrivit art. 40 alin. (5) din *Legea nr. 124/2022*, în cazul în care, conform legislației, se cere ca documentul pe suport de hârtie să fie autentificat cu ștampilă, documentul electronic (semnat cu semnătură electronică) se consideră a fi corespunzător cerinței respective. În același context, alin. (12) al aceluiași articol prevede: „copia de pe documentul electronic se consideră reprezentarea (redarea) acestuia pe suport de hârtie, într-o formă perceptibilă. Copia de pe documentul electronic se autentifică în modul prevăzut de legislație pentru autentificarea copiilor de pe documentele pe suport de hârtie și conține mențiunea despre faptul că este copie de pe documentul electronic.”.

În concluzie, atât instanțele de judecată, cât și alte autorități publice sunt în drept de a solicita avocatului prezentarea formularului mandatului în original, pe un suport digital, în vederea verificării autenticității acestuia sau a copiei certificate a mandatului semnat cu semnătură electronică calificată.

Este necesar de menționat că, avocatul va fi obligat să păstreze formularul mandatului semnat electronic cel puțin până la îndeplinirea tuturor obligațiilor sale față de client, indiferent dacă acestea reies din contractul de asistență juridică, fie din decizia coordonatorului Oficiului Teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat. Obligația respectivă rezidă din riscul apariției unor dubii referitor la veridicitatea copiei prezentate de către avocat.

Mai mult ca atât, reglementarea formei electronice a mandatului avocatului, semnat cu semnătură electronică calificată, va asigura implementarea soluției informatice E-dosar judiciar din cadrul Sistemului informațional judiciar (pct. 3 subpct. 2) din *Hotărârea Guvernului nr. 794/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Sistemului informațional judiciar*), care presupune automatizarea procesului de depunere a cererii în instanța de judecată în format electronic și distribuirea materialelor din dosar în formă electronică.

Prin urmare, posibilitatea legală de a certifica împuternicirile avocatului prin mandat în formă electronică și a copiei certificate a acestuia pe suport de hârtie, va permite avocaților, avocaților stagiați și clienților lor nu doar să încheie contracte de asistență juridică la distanță, dar și să depună cererile în instanța de judecată prin intermediul Sistemului Informațional Judiciar.

3. Principalele prevederi ale proiectului

Prezentul proiect de lege prevede modificarea mai multor acte normative:

- *Codul fiscal nr. 1163/1997;*
- *Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură;*
- *Codul de procedură penală nr. 122/2003;*
- *Codul de procedură civilă nr. 225/2003;*
- *Codul de executare nr. 443/2004;*
- *Codul administrativ nr. 116/2018.*

Proiectul propune modificarea art. 8 alin. (4) și art. 60 alin. (2) din *Legea nr. 1260/2002 cu privire la avocatură*, astfel încât acestea să conțină normele de bază care vor reglementa forma electronică a mandatului avocatului (inclusiv avocatului stagiar) și modul de certificare a împuternicirilor care rezultă din acesta.

În aceeași ordine de idei, în alte acte normative, care se propun spre modificare, se va specifica doar faptul că avocatul/avocatul stagiar prezintă mandatul pentru a-și confirma împuternicirile, detaliile despre formele ce le poate avea un mandat (pe hârtie sau electronic) fiind reglementate în *Legea nr. 1260/2002*.

Suplimentar, având în vedere că rolul profesiei de avocat într-o societate modernă, bazată pe preeminența dreptului, este unul fundamental, nu doar ca actor al justiției și apărător al drepturilor și intereselor legitime ale omului, dar și ca barometru al libertății unei societăți democratice, se propune consacrarea la nivel de lege a zilei profesionale „Ziua avocatului”, care se va marca anual la data de 9 septembrie. Această prevedere va contribui la promovarea imaginii avocaturii în societate.

Astfel, se propune modificarea articolului 70 alin. (7) subpct. 3) din **Codul de procedură penală nr. 122/2003** care reglementează modul de confirmare a împuternicirilor apărătorului și care va permite utilizarea în acest scop a formei electronice a mandatului avocatului, or în caz contrar ar putea fi negat dreptul la apărare a persoanei care a semnat mandatul avocatului de la distanță prin intermediul semnăturii electronice calificate.

Excluderea cuvintelor „mandatul biroului de avocați” este necesară din considerentul că acestea constituie o inadvertență terminologică, or, mandatul nu poate fi atribuit biroului de avocați, ci avocatului.

La fel, se propun modificări și pentru art. 80 alin. (7) din **Codul de procedură civilă nr. 225/2003**. Noua redacție alineatului respectiv propune renunțarea la textul „eliberat de reprezentat și certificat de avocat”, deoarece aceste detalii țin de *Legea nr. 1260/2002* și nu necesită a fi dublate în cod.

Proiectul conține intervenții la articolele 41, 49 și 50 din **Codul de executare nr. 443/2024**. Conform reglementărilor actuale din codul menționat, avocatul nu poate confirma prin mandat împuternicirile sale de reprezentare a clientului la etapa executării hotărârii judecătorești. Actualmente, aceste împuterniciri pot fi menționate doar în procură. Această reglementare este în contradicție cu prevederile art. 81 al *Codului de procedură civilă* și cu practica stabilită. Or, în formularul mandatului avocatului, de facto, se indică și împuternicirile ce țin de procedura de executare. Astfel, pentru a evita obligarea clientului de a emite avocatului două acte (mandatul și procura), se propune menționarea expresă a mandatului în articolele corespunzătoare din *Codul de executare*.

O clarificare în aceeași ordine de idei se propune și în privința **Codului administrativ nr 116/2018, și Codului fiscal nr. 1163/2002** care în privința certificării împuternicirilor avocaților și reprezentanților nu reglementează posibilitatea confirmării împuternicirilor avocatului prin mandat (electronic sau pe suport de hârtie).

4. Fundamentarea economică-financiară

Implementarea proiectului nu necesită cheltuieli financiare de la bugetul de stat.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare.

Pentru punerea în aplicare a prezentului proiect este necesară modificarea *Hotărârii Guvernului nr. 158/2013 cu privire la aprobarea formularului și modului de utilizare a mandatului avocatului și al avocatului stagiar*. Precizăm că, în acest scop, a fost deja elaborat și consultat public un proiect de hotărâre a Guvernului (număr unic: 453/MJ/2024).

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Registrul proiecte de acte normative* și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md, a fost plasat Anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului, care poate fi accesat la următorul link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-legii-privind-modificarea-unor-acte-normative>.

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul ordinului ministrului justiției este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare* și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md.

Proiectul a fost înregistrat de către Cancelaria de Stat cu nr. unic 454/MJ/2024, fiind prezentat în cadrul Ședinței secretarilor generali din 27 mai 2024.

În procesul de avizare și consultare publică, au fost recepționate obiecții și propuneri de la: Procuratura Generală, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Ministerul Afacerilor Interne, Agenția de Guvernare Electronică și Curtea Supremă de Justiție, A.O. „Centrul de Resurse Juridice din Moldova”.

Au prezentat lipsă de obiecții și propuneri: Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Avocatul Poporului (Ombudsmanul), Curtea de Apel Bălți, Ministerul Finanțelor, Consiliul Superior al Magistraturii, Curtea de Apel Cahul, Judecătoria Chișinău, Curtea de Apel Comrat, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Consiliul Superior al Procurorilor și Curtea de Apel Chișinău.

Prin scrisoarea nr. 03/9483 din 25 octombrie 2024 proiectul a fost expediat spre examinare și avizare repetată.

În procesul de avizare repetată, au fost recepționate obiecții și propuneri de la: Agenția de Guvernare Electronică.

Au prezentat lipsă de obiecții și propuneri: Curtea de Apel Comrat, Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, Judecătoria Chișinău, Ministerul Finanțelor, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne, Consiliul Superior al Procurorilor, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Consiliul Superior al Magistraturii, Uniunea Avocaților din Republica Moldova, Curtea de Apel Chișinău, Curtea de Apel Cahul, Curtea de Apel Bălți, Oficiul Avocatului Poporului (Ombudsmanul) și Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești.

Nu au prezentat avizele/recomandările: Curtea Supremă de Justiție.

Avizele autorităților menționate au fost incluse și analizate în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor aferent proiectului dat.

7. Constatările expertizei anticorupție

Întru respectarea dispozițiilor art. 36 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, Ministerul Justiției a recepționat raportul de expertiză anticorupție nr. ELO24/10070 din 29.10.2024 parvenit de la Centrul Național Anticorupție.

Prin intermediul raportului de expertiză, Centrul Național Anticorupție a constatat că proiectul promovează interesul public privind simplificarea procedurii de contractare a serviciilor de asistență juridică la distanță, prin reglementarea formei electronice a mandatului avocatului.

Ministru

/semnat electronic/

Veronica MIHAILOV-MORARU